

D ů v o d y:

Napadené usnesení odpovídá stavu věci i zákonu a je v souladu s ustáleným rozhodováním dovolacího soudu. Vývody dovolacího rekursu nezavdávají s dostatek podnětu, by dovolací soud od svého právního názoru upustil a řešení otázky, o niž tu jde, postavil, jak dovolací rekurs navrhuje, plenárním usnesením na novou základnu. Řešiti s dovolací stížností otázku, zda a jakým právem knihovním jest poznámka podle § 53 kn. zák. a jak pozbývá účinku, není třeba, protože jest za všech okolností jisté, že má jen ten význam, že, b y l - l i k žádosti oprávněného proveden vklad anebo záznam, k němuž se poznámka vztahuje, t o m u t o z á p i s u přísluší poznamenané pořadí. Jiného, zejména stěžovatelem kýženého významu, že by v jejím pořadí bylo přikázati pohledávku, pro niž byla zřízena, z jasného doslovu zákonného předpisu vyvozovati nelze. V souzeném případě však onen vklad (záznam) dosud nebyl povolen, nemůže proto poznámka působiti ve směru zákonem jí určeném. Pro názor dovolací stížnosti, že lze zákonný předpoklad naznačeného účinku poznámky nahraditi tím, že oprávněný, legitimuje se usnesením o poznámce, prokáže, že pohledávka jest vyčerpána na základě smluvního titulu, není základu ani, jak míní stěžovatel, v § 58 knih. zák. neb § 210, 214 a 216 ex. ř., ani v jiném ustanovení zákona. Neprávem poukazuje dovolací stížnost na odůvodněnou svého názoru k ustanovení §§ 207 a 208 ex. ř. Tam jde o právní zařízení naprosto odchylného tvaru a zvláštní úpravy, takže by bylo možným též odlišné jeho právní posouzení. Než otázkou tou netřeba se tu obírat, zejména i proto, že ani sama stížnost neuvádí důvodů pro názor, že bývalý vymáhající věřitel, který zastavuje exekuci, nepoužil — což se zpravidla stává již z pouhé opatrnosti zároveň — práva § 208 ex. ř., by měl nárok na zaplacení své pohledávky v pořadí poznámky o zahájení dražebního řízení, jestliže čtrnáctidenní lhůta pro vklad zástavního práva ještě neprošla. Ve stížnosti tvrzené okolnosti, že »podle zásady důvěry ve veřejnou knihu počítá každý s výší pohledávky, pro niž jest číselně poznamenáno pořadí, jako s existujícím dluhem, dokud lhůta běží (§ 443 obč. zák.)« a že jeho názor »slouží jednak zájmu dlužníka pro snazší opatření úvěru a pro ušetření vkladného poplatku při zápůjčkách krátkodobých, jednak zájmu věřitele, který v poznámce má jistotu, takže tím národohospodářský oběh statků usnadněn v zájmu snazšího obchodování a výroby«, nejsou důvodem, by zákonným předpisům, jak toho času jsou, byl dán výklad, jenž se neshoduje s jejich doslovem a zámyslem.

Čís. 8656.

Třebas byl v dovolání uplatňován jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení, není závady, by nebylo navrženo jen zrušení napadeného rozsudku, kdyby dovolací soud ani nemohl vyhověti návrhu na změnu napadeného rozsudku pro jeho mylné právní posouzení, nýbrž musel by ho zrušiti podle §§ 496 čís. 3, 513 c. ř. s.

Dvorský dekret ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s. nebyl dosud ani výslovně ani mlčky zrušen, nelze ho však použítí na případ, zavázal-li se kdo dlužníku u příležitosti soudní dražby nemovitosti, že ji, kdyby ji vydražil, po určité době za jistých podmínek vydá jinému.

(Rozh. ze dne 25. ledna 1929, Rv I 740/28.)

Žalobci, na jichž nemovitost byla vedena exekuce vnucenou dražbou, ujednali se žalovaným, že vydraží nemovitost, že však bude povinen odevzdati ji po čtyřech letech do vlastnictví některého ze synů žalobců proti zaplacení nejvyššího podání a útrat. V exekuční dražbě dne 17. listopadu 1926 vydražil žalovaný nemovitost za 45.000 Kč, prodal ji však dne 15. března 1927 manželům J-ovým za 90.000 Kč. Žalobou, o níž tu jde, domáhali se žalobci na žalovaném náhrady škody. *Procesní soud prvního stádu* žalobu zamítl. *Důvody*: Veškeré nároky žalující strany prýští v podstatě z jediného důvodu žaloby, že žalovaný nedodržel ujednání učiněné před dražbou usedlosti se žalobci. Avšak podle skutkových okolností žalobou uváděných jde o úmluvu při veřejné dražbě, přičítací se zákonu, neboť v dvor. dekretu ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s. vydaném za tím účelem, by odstraněny byly škodlivé úmluvy při veřejných dražbách, se prohlašuje: »Smlouvy, kterými někdo slibuje, že k veřejné dražbě, jakýmkoliv úřadem pořádané jako spolupodatel se nedostaví nebo jen do určité ceny nebo jinak jen podle daného měřítka bude nebo vůbec nebude podávati, jsou neplatné a na peníze, dary nebo jiné výhody přislíbené za splnění tohoto slibu nelze žalovati«. V souzeném případě žalovaný podle dohody s Jirím Z-em a s Josefem M-em, kteří rovněž podle tvrzení žaloby byli vlastně dražiteli, že bude vystupovati jako vydražitel jen on sám, docílil toho, že jako jediný vydražitel za nejnižší podání usedlost vydražil. Takováto úmluva, kteráž směřuje ke škodě knihovních věřitelů, jest sama o sobě nedovolená a žalovaný jako jediný dražitel měl možnost vydražiti usedlost za nejvyšší podání, převyšující třeba jen i o nepatrný peníz nejnižší podání, tudíž ve smyslu cit. dvor. dekretu podle daného měřítka dražiti, ježto jiný dražitel se na základě řečené dohody dražby nesúčastnil. Dohoda žalovaného s ostatními dražiteli, zejména s Josefem M-em, který byl zároveň ručitelem za knihovní pohledávku D-ské občanské záložny 25.000 Kč jest proto ve smyslu cit. dvor. dekretu neplatná. Výsledek její zejména jest patrný ze samého tvrzení žaloby, že žalovaný usedlost vydraženou za 45.000 Kč brzy na to prodal manželům J-ovým za 90.000 Kč, takže žalovaný sám a event. ručitelé na zaručené jimi pohledávce ještě mohli vydělati, což se dá souditi z toho, že Josef M. jistě by na prodej usedlosti za nízkou cenu v dražbě nepřistoupil vzhledem k svému rukojemství, kdyby z řečené dohody neměl prospěchu. Vzhledem k neplatnosti dohody mezi vydražiteli o způsobu dražení, jest také podle cit. dvor. dekretu a § 879 obč. zák. neplatná i smlouva mezi žalobci a žalovaným o postoupení vydražené nemovitosti na jednoho z jejich synů způsobem v žalobě uvedeným, neboť byla-li dohoda o způsobu vydražení neplatná, nevznikla ani povinnost

z úmluvy učiněné na základě této dohody ve prospěch některého ze synů žalobců a nemají ani žalobci po právu nárok proti žalovanému na náhradu ať z důvodu náhrady škody nebo z důvodu jiného, pokud se tento nárok opírá o smlouvu, jež po zákonu jest neplatná; nemohou tudíž žalobci domáhati se na žalovaném zaplacení. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Odvolatelé opírají odvolání jen o to, že dvorský dekret ze dne 6. června 1838, čís. 277 sb. z. s., i kdyby byl dosud v platnosti, by se na souzený případ nevztahoval, poněvadž předpis ten má na mysli jen ujednání mezi vydražitelem a dlužníky, kteří vůbec spoludražiti neměli a podle zákona ani nemohli, takže základem žaloby jsou nároky z poměru a ze smlouvy mezi žalobci jako dlužníky a žalovaným jako vydražitelem. Proti tomu jest uvést: Řečený dvorský dekret nebyl dosud zrušen a není důvodu pochybovati o jeho platnosti. Při exekčním prodeji nemovitosti je v zájmu i exekuta i hypotekárních věřitelů, by se dražby účastnilo co možná nejvíce dražitelů, by byla v tom ohledu vydaná soutěž, a by se tak docílilo dražebního výtěžku, co možná nejvyššího. Aby se toho dosáhlo, zakazuje dvorský dekret podle svého smyslu a účelu všechny úmluvy, jež (třeba jen ve svých důsledcích) směřují k cíli opačnému, stlačiti nejvyšší podání. Podle přednesu žalobců došlo při exekční dražbě jejich nemovitostí k dohodě jak mezi těmi, kdož se dostavili, by dražili (zejména žalovaným Augustinem Z-em, Josefem M-em a Jiřím Z-em), tak mezi žalobci, že »věc bude upravena« tím způsobem, že žalovaný, Josef M. a Jiří Z. koupí usedlost, že žalobci budou platiti čtyři léta úroky ze všech zaknihovaných dluhů a že po čtyřech letech budou vydražitelé povinni usedlost dáti přepsati na jednoho ze synů žalobců proti zaplacení docíleného nejvyššího podání i s útratami. Na základě této úmluvy a na základě dohody, že pro ušetření poplatků bude jako vydražitel na venek vystupovati jen žalovaný, nesúčastnil se (kromě žalovaného) nikdo dražby, takže žalovaný za nejnížší podání usedlost vydražil. Úmluva nesměřovala tedy jen k tomu, by usedlost nynějších žalobců, kteří sami jako exekuti byli vyloučeni z dražení, byla zachována některému z jejich synů, nýbrž i k tomu, by vyloučením soutěže dražitelů bylo nejvyšší podání stlačeno na míru nejmenší, což bylo sice v zájmu syna žalobců, jenž měl převzít usedlost za docílené nejvyšší podání, avšak na úkor hypotekárních věřitelů. Úmluva taková jest ve smyslu dvorského dekretu neplatná, příčí se zákonnému zákazu a jest proto podle § 879 obč. zák. nicotná. Každý, kdo učiní takovou úmluvu nebo se jí účastní, jedná nezákonně, bezprávně. I kdyby tvrzení žalobců bylo prokázáno, nemohli by se domáhati dodržení slibu. Není-li však žalovaný po zákonu povinen splniti tvrzenou úmluvu, nemůže na něm vymáhána býti ani náhrada škody proto, že závazek nesplnil. Neboť nelze mluvit o povinnosti k náhradě škody pro nesplnění závazku tam, kde není vůbec zákonné povinnosti závazek splniti. Podle § 1174 obč. zák. nemůže požadováno býti zpět, co dáno bylo vědomě za účelem nedovoleným.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by o ní dále jednal a ji rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolací odpověď poukazuje k tomu, že dovolací návrh není v souhlasu s dovolacím důvodem, zněje jen na zrušení, ačkoli se dovolání opírá jen o dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čis. 4 c. ř. s.), nevytýká však neúplnost řízení a neuvádí, že by se řízení mělo doplniti a v čem. Než zásada, že dovolacímu důvodu právní mylnosti odpovídá jen dovolací návrh na změnu odvolacího rozsudku, není bez výjimky. Zamítly-li totiž na příklad nižší soudy, jako v souzeném případě, žalobu, neprovedše důkazy o jejím sporném skutkovém základu, ježto měly za to, že její právní základ nemá opory v platném právním řádu a že proto lze žalobu ihned zamítnouti, tento jejich právní názor však není správným, takže při správném právním nazírání na věc je nutno zjistiti skutkový děj sporu, nemůže dovolací soud, uznáv právní výtku (§ 503 čis. 4 c. ř. s.) za opodstatněnou, napadený rozsudek ihned změnit, nýbrž musí jej zrušiti, aby potřebná skutková zjištění byla provedena. V takovém případě tedy, kde by dovolací soud návrhu, by rozsudek pro jeho právní mylnost byl změněn, ani vyhověti nemohl, nýbrž by jej musil zrušiti podle §§ 496 čis. 3, 513 c. ř. s., nemělo by účelu a smyslu, by dovolatel navrhoval změnu, nýbrž odpovídá stavu věci, by navrhl přímo zrušení napadeného rozsudku. Plyneť z celého postupu žalobce, dovolatele, že se domáhá zrušení právně pochybeného zamítacího rozsudku jen proto, by mohlo býti znovu rozhodnuto po této stránce formálně správné. Co dovolání míní zcela povšechnými vývody ve svém úvodě, že odvolací soud nezrušil prvý rozsudek, ačkoli prý tak měl učiniti z úřadu, protože nebylo rozhodnuto o námitce místní nepřislušnosti a o námitce započtení, nelze z doslovu dotčené stati dobře seznati. Než nehledíc ani k tomu, že vytýkané vady se netýkají zájmů žalobců, nýbrž tíží jen žalovaného, nejde tu o zmatečnost, k níž by bylo hleděti z úřední moci, a mimo to žalování nevznese námitku místní nepřislušnosti při prvním roku (§ 240 c. ř. s.) a o námitce započtení nebylo třeba uznati, ana zažalovaná pohledávka soudem nebyla uznána. Ale pravdu má dovolání v tom, že nižší soudy na souzený případ mylně použily dvorského dekretu ze dne 6. června 1838, čis. 277 sb. z. s. Jeho platnost popírá dovolání ovšem neprávem, neboť nebyl dosud ani výslovně ani mlčky zrušen, § 177 ex. ř. v třetím odstavci k jeho ustanovením, třebaže ne jeho citováním, poukazuje a ani soudnictví ani písemnictví o jeho platnosti dosud vážně nepochybovaly. Ale jeho předpis nedopadá na souzený případ, v němž jde o závaznost úmluvy žalobců se žalovaným, že žalovaný společně s Jiřím Z-em a s Josefem M-em, vystupuje na venek sám jako vydražitel, usedlost žalobců v soudní dražbě koupí a že po 4 letech budou vydražitelé povinni dáti vlastnický připsati usedlost na jednoho ze synů žalobců proti zaplacení docíleného nejvyššího podání i s útratami. Není ještě mařením nabídek ani jiného dražebního úspěchu, čemuž jen chce řečený dekret zabrániti, když se několik koupěchtivých spolčí, by veřejně prodávanou věc koupili společně jedním ze sebe, a nebylo ani tvrzeno, že se i žalobci této úmluvy mezi dražiteli na újmu

výsledků dražby súčastnili, neboť úmluvou nebylo ostatním koupěchtivým bráněno, dražby se súčastniti. Jde proto jen o úmluvu mezi žalobci a žalovaným. O té však nelze tvrditi, že směřovala k uskutečnění toho, čemu dekret chce čeliti, že měla za předmět slib jím za neplatný prohlášený, že se někdo jako spolupodavatel k dražbě nedostaví aneb jen do určité ceny nebo jinak jen podle daného měřítka bude nebo vůbec nebude podávati. Také není žalováno o částky, dary nebo jiné výhody zajištěné za splnění tohoto slibu, aniž požadováno nazpět, co žalobci snad vědomě dali, by nedovolené jednání způsobili, ani odporováno platnosti soudní dražby. Žalobci se jen domáhají náhrady škody, která jim prý vznikla, protože žalovaný nesplnil závazek za příležitosti soudní dražby jejich usedlosti převzatý, že, kdyby ji vydražil, ji jednomu z jejich synů po čtyřech letech za jistých podmínek zase vrátí. Touto úmluvou nebyl účel veřejné dražby nijak mařen ani ohrožen, dvorský dekret tu proto nedopadá a neobstojí proto právní důvod, ze kterého nižší soudy žalobu zamítly. Ježto však, se svého právního stanoviska ovšem důsledně, nezjistily skutkový základ pro rozhodnutí o žalobním nároku a k tomu účelu bude třeba jednati také před prvním soudem, byly rozsudky obou nižších soudů zrušeny (§§ 496 čís. 3, 513 a 510 c. ř. s.).

Čís. 8657.

Původské právo.

Bernské úmluvě ze dne 13. listopadu 1908, čís. 401 sb. z. a n. na rok 1921, jest dáti přednost před zákonem ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák. Ode dne účinnosti úmluvy v tuzemsku bylo chráněno právo překladu. Bylo-li původské právo postoupeno až po počátku účinnosti bernské úmluvy, aniž by si postoupitel vyhradil právo ode dne nabytí účinnosti bernské úmluvy do dne postupní smlouvy, příslušelo postupníku v tuzemsku právo již ode dne nabytí účinnosti bernské úmluvy a přestalo tím dnem pro jiné osoby právo k překladu.

Ochrana § 28 zákona ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák., jest poskytnuta též dílu, jež vychází v oddílech.

(Rozh. ze dne 25. ledna 1929, Rv I 1144/28.)

Žalující nakladatelská firma, domáhala se proti žalovanému, nakladateli, určení, že žalující straně přísluší od 10. listopadu 1921 výhradné právo nakladatelské k vydání, rozmnožování a rozšiřování českého překladu románu »Jean Christophe« od Romaina Rollanda, že se straně žalované zapovídá počínajíc dnem 10. listopadu 1921 další porušování práva žalobcova shora uvedeného, zejména tedy další vydávání, rozmnožování a rozšiřování řečeného díla a odůvodnila žalobní návrh takto: Na základě ujednání ze dne 20. listopadu 1926 mezi stranou žalující a firmou Albin Michel, nakladatelství v Paříži získala strana žalující od uvedené firmy, jakožto majitelky autorských práv spisovatele románu »Jean Christoph« Romaina Rollanda, výhradné právo ku vydávání českého pře-